

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

VARNA MOBILNOST
v vzgoji in izobraževanju

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Vloga vodstvenih in strokovnih delavcev pri zagotavljanju ciljev trajnostne mobilnosti

mag. Marta Novak, Mojca Dolinar

Plenarno predavanje

Tvitajte z nami 😊

@varnamobilnost

#varnamobilnost

Go to www.menti.com and use the code **83 95 34**

11.45 – 12.30

1. POSVET O VARNI MOBILNOSTI

„Spodbujanje prometne vzgoje in kulture vedenja za večjo prometno varnost otrok“

Bled 8. 12. 2015

VARNA MOBILNOST

- JE DRUŽBEN
- MORAMO P
- STALNO OZA
- POMENU;
- Obnašanja v
- Varne vklj
- Varne gib
- Informiranj
- Ekologije za
- Odgovornos
- SLOGAN: US
- OTROKOM

KAM SI ŽELIMO?

- Postavljanje dolgoro
- dolgoročno uvajanje
- Spodbujanje trajnost
- zmanjševanje onesna
- Spodbujanje razvoja
- Cilj je trajnostna mol
- Kampanje za poveča
- prihajanja v šolo

KAM SI ŽELIMO?

- Več povezovanja
- Stalno ozaveščanje otrok in staršev ter drugih
- Mreženje med šolami in drugimi deležniki
- Dvig varnosti v prometu ranljivih skupin
- Jasna izdelana vizija
- Spodbujanje sprememb vedenja šolarjev z vidika gibanja (druženje, pešačenje, kolesarjenje)

VARNA MOBILNOST V VIZ

Varna mobilnost je kroskurikularno, medpredmetno, interdisciplinarno področje, ki posega v izvedbeno raven kurikula za vrtce, redni in razširjeni program življenja in dela v OŠ, SŠ .

Varna mobilnost spodbuja in razvija ter krepi veščine za kulturo vedenja v cestnem prometu, zdrav način življenja, gibalne in socialne kompetence, odnos do okolja in ekologijo v sodobnem življenju.

VM temelji na načelu *Upoštevanja potreb in interesov posameznika, skupine.*

NAČELA VM

Specifična načela

- načelo kulture vedenja v prometu (obnašanje, vrednota, vedenje, moralne norme, pravila ravnanja)
- načelo telesnega gibanja in skrb za zdravje
- načelo ohranjanja okolja in skrb za čisto okolje

CILJI VARNE MOBILNOSTI

Temeljni cilji v VIZ so:

- **krepitev samospoštovanja**
- **upoštevanje in spoštovanje drugih** udeležencev v prometu,
- **varno vključevanje**
- **upoštevanje** pravil
- **varno vedenje** v prometu kot pešec, kolesar, sopotnik v vozilu
- **oblikovanje in osvajanje** ustreznih stališč in spretnosti
- **krepitev** moralnih vrednot
- **razvija** odgovornost in strpnost do sebe in drugih

OD VARNE K TRAJNOSTNI MOBILNOSTI

Cilj trajnostne mobilnosti je **zagotavljanje učinkovite in enakopravne dostopnosti** za vse.

Osnovni namen je **zadovoljiti potrebe vseh ljudi po mobilnosti** in ob enem **zmanjšati** promet, posledično onesnaževanje, emisije toplogrednih plinov in porabe energije.

MOBILNOST JE LASTNOST NEKE DRUŽBE, ki je lahko ENERGETSKO POTRATNA ali TRAJNOSTNA.

TRAJNOSTNE POTOVALNE NAVADE

(gospodarski in politični razvoj, prometno povpraševanje/ponudba, prostorsko načrtovanje potovalne navade, družbene in osebne vrednote, razvoj družbe)

Zavod Republike Slovenije za soistvo

www.zrss.si

PROMET JE SREDSTVO ZA DOSEGANJE MOBILNOSTI

Zakaj trajnostno?

„V gospodarsko razvitih državah povprečen prebivalec presega nosilne sposobnosti okolja za tri do petkrat, glede na vse države sveta pa 1,5 krat. V Sloveniji prebivalec presega 2,6 krat“

(Plut, 2014)

SONARAVNI RAZVOJ V OKVIRU NARAVNIH ZAKONITOSTI

**Kaj bi lahko izpustili iz svojih nakupov, poti preteklega tedna,
da bi prispevali k ohranitvi naravnega okolja?**

Trajnostna mobilnost v VIZ

Dnevno **potekajo** migracije v VIZ:

- z avtomobili,
- z motornim kolesom,
- z javnim prevozom,
- s kolesom,
- s skirojem,
- peš.

- **Spodbujamo** prihod v šolo peš, s skirojem, kolesom, šolskim avtobusom.
- **Analizirajmo** potovalne navade učencev.
- **Ozaveščajmo** trajnostno mobilnost in našo vlogo z različnimi igrami in aktivnostmi pri pouku, Rap-u in izven.

Trajnostna mobilnost v vrtcih

Kurikulum za vrtce (2011) **vkjučuje dejavnosti** na področjih, kjer lahko **privzgamamo trajnostne potovalne navade** na način:

- **gibanje**: kolesarjenje (razvijanje psihomotoričnih in fizičnih spretnosti)
- **jezik**: učenje na primerih iz prometa (poslušanje, pripovedovanje, pogovor, igranje z besedami ...)
- **umetnost**: senzibiliziramo za trajnostno mobilnost (opazovanje fotografij, ustvarjanje zgodbe iz kolaža, lutkovna igra, petje pesmi na temo prometa)
- **družba**: kritično razmišljanje o njihovih navadah, socialni stiki (javni promet)
- **narava**: vključevanje v okolje in skrb za zdravo in varno okolje in trajnostne potovalne navade
- **matematika**: razvijanje matematičnih pojmov (z igračami iz prometa)

Trajnostna mobilnost v osnovni šoli

UN predmetov v OŠ (2011) **vkjučujejo številne cilje**, kjer lahko **privzgamajamo trajnostne potovalne navade**:

Pogovori, ogledi, vrednotenje, branje, poustvarjanje, gibanje, skrb za zdravje in okolje, ...

SPO: spoznavajo, kako lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju okolja (v vsakdanjem življenju nastajajo odpadki), spoznavajo prometne poti (pravila varne hoje, prometni znaki, vloga in vedenje pešca/kolesarja/sopotnika, pravila obnašanja v različnih prevoznih sredstvih, pomen vidnosti v prometu (rutka, kresnička, vreme), vpliv alkohola/droge na varnost v prometu, simulirajo promet na maketi) **in pomen telesne aktivnosti** (skrb za zdravje, skrb za gibanje, hojo, tek, kolesarjenje).

DRU: varno in odgovorno vedenje v prometu (varne poti v šolo za pešce in kolesarje, vpliv zunanjih dejavnikov za varnost v prometu).

DDE: državljanska in domovinska vzgoja ter etika **poudarek na razvoju občutljivosti do okoljskih problemov** (soodvisnosti in prepletenosti vplivov v družbi) **in spoznavajo alternative za trajnostni razvoj.**

Trajnostna mobilnost v osnovni šoli

UN predmetov v OŠ (2011) **vkjučujejo** cilje na področjih, kjer lahko **privzgajamo trajnostne potovalne navade**:

GEO: načela trajnostnega razvoja, nujnost trajnostnega razvoja za ohranjanje okolja, prevzemajo odgovornost za ravnanje s prostorom, skrbijo za zdravje, razložijo prehodnost v Sloveniji, na celinah in med njimi, razumejo in razložijo svoj vpliv na načrtovanje in razvoj svojega življenjskega okolje.

GEO izbirni: onesnaževanje in varovanje okolja, načini življenja.

OV izbirni: okoljska vzgoja vpliv življenjskih/mobilnostnih navad na okolje.

Učenci naj spoznajo, da s svojimi vsakodnevnimi navadami vplivajo na naravno in družbeno okolje.

Trajnostna mobilnost v srednjih šolah

UN za SŠ (2011) vključujejo cilje na področjih, kjer lahko privzgamemo kritičnega uporabnika s trajnostnostnimi potovalnimi navadami:

GEO: koncept trajnostnega razvoja, promet in omrežja, promet in varovanje okolja alpskih držav, (trajnostno mobilnost se veže tudi na cilje podnebja, mobilnih omrežij, železniške transverzale preko Alp, Ljubljano in suburbanizacijo).

ŠO: študij okolja varovanje okolja, spremembe življenjskih navad/vrednot/stališč (tu lahko umestimo potovalne navade).

OVTR: Okoljska vzgoja kot vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj spremljanje, analiziranje in kritično vrednotenje posledic znanstveno-tehnološkega razvoja in življenjskih navad ter alternativne rešitve z upoštevanje potreb prihodnjih generacij.

SOC: analiziranje posledic ravnanja ekološke krize, ekološka etika in problematizacija trajnostnega razvoja.

Raziskava o trajnostni mobilnosti v VIZ

- Raziskava o TM v VIZ je bila **izpeljana** v okviru projekta *Izobraževanje, informiranje in ozaveščanje javnosti o pomenu javnega potniškega prometa* s sodelujočimi vzgojitelji in učitelji.
- Raziskava je **potekala** v letu 2013, **vodila** jo je Filozofska fakulteta v Ljubljani na Oddelku za geografijo.
- V njej so **sodelovali** vzgojitelji in učitelji vključeni v projekt.
- Namen raziskave je **ugotoviti**, v kolikšni meri je izobraževanje za trajnostno mobilnost že *prisotno v slovenskih vrtcih in šolah* ter kakšen odnos imajo do njega vzgojitelji in učitelji.

Raziskava o trajnostni mobilnosti v vrtcih ter osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji

- ✓ H1: Vzgojitelji in učitelji dobro **ocenjujejo lastno poznavanje** tematik TR in TM.
- ✓ H2: Vzgojitelji in učitelji trajnostni razvoj in trajnostno mobilnost definirajo **strokovno ustrezno**.
- ✓ H3: Največji delež vzgojiteljev in učiteljev **prihaja na delovno mesto** z osebnimi vozili.
- ✓ H4: **Manjši kraji so ustrezno urejeni** z vidika prometne infrastrukture in prometne varnosti širše okolice šol.
- ✓ H5: **Mnenje** vzgojiteljev in učiteljev pomembno **vpliva na obnašanje otroka in mladostnika** v prometu.

Raziskava o trajnostni mobilnosti v vrtcih ter osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji

- H6: Vodstvo šol TM **ne namenja dovolj pozornosti**.
- ✓ H7: **Odnos** zaposlenih in VIZ **do projektov**, ki spodbujajo razvijanje zavesti in spreminjanju navad je pozitiven.

Predlogi vzgojiteljev in učiteljev: tematiki trajnostne mobilnosti je potrebno posvečati **več pozornosti**, **ozaveščati** je potrebno otroke in vse občane, vključevati medije, predvajati oddaje o TM, **aktivnosti** v okolju za spodbujanje TM, **organizirati** okrogle mize/javna srečanja za lokalno okolje, **vključevati vsebine** TM v pouk, tehniške dneve, vnesti vsebine TM v šolski kurikulum po vertikali, **predstavljati** primere dobrih praks, **nagrajevati** učence,

Didaktična priporočila za razvijanje trajnostne mobilnosti

- Učitelj **ob obravnavi** tem, povezanih s trajnostno mobilnostjo, uvodoma **spregovori o pomenu in vlogi** trajnostne mobilnosti v našem vsakodnevnem življenju.
- Pri vzgojno-izobraževalnem procesu **spodbujamo motivacijo**, vključujemo izkušnje, osebno doživljanje, samoregulacijo, socialno občutljivost, medpredmetno povezovanje in IKT.
- **Pouk naj bo organiziran** tako, da bodo učeči se nova spoznanja odkrivali **s konkretnimi dejavnostmi** in v kontekstu, ki jim je blizu.
- Učenci naj **spoznajo, da z vsakodnevnim ravnanjem vplivamo** na naravno in družbeno okolje. Vrednotenje naj poteka z vidika trajnostnega razvoja in trajnostne mobilnosti.

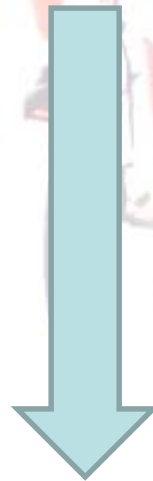
Primeri dobre prakse in predlogi

- Projekt Connect
- Naj ulice oživijo - hodimo enkrat tedensko
- Pešačimo in kolesarimo v šolo
- Dnevi brez avtomobila
- Hodeči avtobusi
- Dobimo se na postaji
- Maskota trajnostne mobilnosti
- Zemljevid varne poti v šolo
- Postajališča za kolesa
- Izbirni predmet: Trajnostna mobilnost
- Privlačnejši javni potniški promet
- Spodbujanje učencev in dijakov k pešačenju in kolesarjenju v šolo
- Spodbujanje k souporabi avtomobila
- Otroški oz. dijaški parlament za TM na šoli
- Spremenimo nekaj parkirišč za avtomobile pred šolo
- Organizacija šolskih ekskurzij z uporabo javnega potniškega prometa
- Organizacija team-build. na temo TM
- Informiranje staršev

UMEŠČENOST VARNE MOBILNOSTI V VIZ-e

- Vrtec: izvedbene dejavnosti v okviru kurikula, projekti, natečaji....
- OŠ: redni program OŠ, razširjeni program OŠ, dnevi dejavnosti, interesne dejavnosti, RaP, natečaji, projekti...
- SŠ: obvezne izbirne vsebine, projekti, natečaji...

POSKUS: RaP V OŠ IZVEDBENE AKTIVNOSTI VM

VARNA MOBILNOST
v vzgoji in izobraževanju

USPOSABLJANJA ZA VOŽNJO KOLESA IN KOLESARSKI IZPITI V OŠ

- Teoretična znanja o prometnih pravilih in predpisih.
- Spretnostna vožnja na poligonu.
- Spretnostna vožnja v cestnem prometu.(2. VIO)

KOLESARSKI IZLET/ EKSKURZIJA S KOLESOM

- Načrt kolesarskega izleta s kolesom.
- Organiziran izlet s kolesi za učence, ki so opravili kolesarski izpit in pridobili kolesarsko izkaznico.
- Upoštevanje normativa za spremstvo.
- Poskrbljeno za varnost.
- Preverjeni pogoji (kolo, čelada, varnostni načrt, spremstvo učitelja, zapis). (2. in 3. VIO)

NAČRT ŠOLSKIH POTI/ MOBILNOSTNI NAČRT ŠOLE

- Izdelava načrta poti za varno hojo od doma do šole
- Smernice... http://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2015/04/smernice_%C5%A1olske_poti_AVP_2016.pdf
- Predstavitev načrta šolskih poti učencem in staršem ter drugim..
- Načrt hoje v okolici šole v različnih prometnih situacijah.

VARNE POTI/ HOJA PO VARNIH POTEH

- Organizirana hoja v različnih prometnih situacijah v manjših skupinah

UČNI SPREHOD

- Hoja po varnih šolskih poteh v okolici šole
- Učenec vodič po šolskih poteh
- Učenec „novinar“
- Moj dnevnik hoje po varnih poteh
- Moj načrt hoje po varnih poteh

UPORABA SODOBNE TEHNOLOGIJE

- Ogledi (filmov, videoposnetkov)
- Pogovori (o filmu, videoposnetku na temo Varna mobilnost, obnašanje v prometu, nevarnosti v prometu.
- Vrednotenje filma, videoposnetka)
- Poustvarjanje (strip, spremenjeni konec, nadaljevanje, vživljanje v filmske junake)

UPORABA SODOBNE TEHNOLOGIJE

- Spletna igra – kviz v programu **Scratch**, ki je namenjena učenju in utrjevanju prometnih pravil

<http://www.brslijin.si/joomla/index.php/solsko-let-2012-13/vse-novice/50-novice/1034-petosolci-regijski-zmagovalci>. Povezava do programa Scratch
<https://scratch.mit.edu/>

- Spletna aplikacija/orodje za kvize, igre v programu **Kahoot** <https://kahoot.com/>
- ...

PODPORA VARNE MOBILNOSTI S SODOBNO TEHNOLOGIJO

- Spletno okolje Google Drive (spletna učilnica, spletni obrazci – kviz, vprašalniki, spletna stran).
- YouTube. <http://www.aktivnovsolo.si/>
- SIO portal Kolesar (znanja iz cestnoprometnih pravil za usposabljanje in kolesarske izpite, poligon).
<https://podpora.sio.si/kolesar/>
- Orodje Movie Maker (fotografije, videoposnetki, besedilo).

PROMETNI DNEVI/TEDNI

- Opazovanje prometa
- Štetje prometa
- Opis in analiza prometa
- Moj dnevnik opazovanja in aktivnosti v prometu
- Obisk učencev pri županu s predlogi izboljšav prometnih situacij v okolici šole
- Igra vlog Jaz v prometu
- Intervju z voznikom
- Prometna kača
- Kampanja o varni mobilnosti

IGRALNICA V MINICITY

Motorično-didaktična igrala, na katerem bodo otroci z gibanjem in plezanjem reševali izzive, povezane z varnostjo v prometu ter se skozi igro naučili vseh pravil, povezanih s prometom.

Za varno mobilnost otrok; obisk največje interaktivne prometno-varnostne igralnice (BTC Ljubljana).

<http://www.btc-city.com/dogodek/9809/velika-otvoritev-minicity-ljubljana-za-varno-mobilnost-otrok>

PEŠBUS

S pešbusom se učenci v šolo odpravijo peš v organiziranih skupinah po domišljeno začrtanih poteh in po stalnem urniku. Otroci uživajo v sprehodu s svojimi sošolci in v spremstvu odrasle osebe.

- Pešbus = Pedibus = Hodeči avtobus

<http://www.aktivnovsolo.si/>

BICIVLAK= Vlak na kolesih

Bicivlak je organizirana skupina učencev s spremstvom, ki po stalnih poteh in rednem urniku kolesarijo v šolo in domov ter v okolici šole.

Šola organizira aktivnosti za učence, ki imajo opravljen kolesarski izpit.

BICIVLAK

<http://www.aktivnovsolo.si/>

Spodbujamo aktivno pot v šolo. Prizadevamo si za zdrav življenjski slog in samostojnost osnovnošolcev.

VLOGA VODSTVENIH DELAVCEV

- **spodbuja** strokovne delavce k načrtnem izvajanju dejavnosti s področja prometne varnosti ter **spremlja** njihovo izvajanje
- **skrbi** za varnost otrok in ostalih na območjih zavoda
- **načrtuje** cilje in vsebine v LDN zavoda
- **imenuje** strokovnega delavca, ki koordinira področje VM ter **spremlja** delo na področju VM, **skrbi** za izvajanje različnih ukrepov za zagotavljanje varnosti otrok
- **sodeluje** z deležniki v lokalni skupnosti
- **širi vizijo** varne/trajnostne mobilnosti

VLOGA STROKOVNIH DELAVCEV

- Koordinator **koordinira** in **izvaja** dejavnosti v zavodu, se **povezuje** z deležniki in **sodeluje** z njimi, **širi vizijo** varne/trajnostne mobilnosti
- Strokovni delavec v zavodu **načrtuje**, **izvaja** in **evalvira dejavnosti** v okviru izvedbenega kurikula, **širi vizijo** varne/trajnostne mobilnosti, se **usposablja** in **izmenjuje** izkušnje, **razvija** inovativne in proaktivne pristope poučevanja in učenja, **stalno ozavešča** ob različnih priložnostih o pomembnosti varnosti otrok, **spodbuja** povezovanje in sodelovanje, **vključuje** starše ter z njimi **sodeluje**, z lastnim zgledom **sledi** viziji 0 in trajnostnih načinom gibanja.

Dejavnosti potekajo po celotni vertikali od vrtca do srednje šole.

ZAKLJUČEK

KAM SI ŽELIMO?

- Več povezovanja ✓
- Stalno ozaveščanje otrok in staršev ter drugih ✓
- Mreženje med šolami in drugimi deležniki
- Dvig varnosti v prometu ranljivih skupin ✓
- Jasna izdelana vizija
- Spodbujanje sprememb vedenja šolarjev z vidika gibanja (druženje, pešačenje, kolesarjenje)

KAM SI ŽELIMO DANES?

- pot do vizije 0
- pot do trajnostnih potovalnih navad

Twitter račun @varnamobilnost

[SU VM https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9469](https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9469)

[SU Sodelovalnica https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9477](https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9477)

[STROKOVNE REŠITVE https://www.zrssi.si/strokovne-resitve/ponudba-resitev/varnamobilnost-v-vzgoji-in-izobrazevanju](https://www.zrssi.si/strokovne-resitve/ponudba-resitev/varnamobilnost-v-vzgoji-in-izobrazevanju)

Kaj lahko jaz storim za trajnostno mobilnost?

Vprašanja ...

Vloga vodstvenih in strokovnih delavcev pri zagotavljanju ciljev trajnostne mobilnosti

Go to www.menti.com and use the code **83 95 34**

<https://www.mentimeter.com/s/7c9d8094c293b2d84dde3d563bce4394/7f827a49f02d>